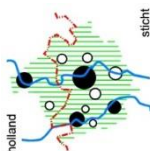

NIEUWSBRIEF

Januari 2016

STICHTS-HOLLANDSE HISTORISCHE VERENIGING

opgericht in 1957

gevestigd te Woerden

werkgebied: de (voormalige) gemeenten: Bodegraven, Driebruggen, Harmelen, Kamerik, Linschoten, Montfoort, Oudewater, Snelrewaard, Willeskop, Woerden, Zegveld
secretariaat: Bastion Willem 33, 3445 DG Woerden / tel: 0348 419 277 / mail@shhv.info / www.shhv.info
bank: IBAN: NL05 INGB 0000 330797 t.n.v. Sticht's-Hollandse Historische Vereniging te Woerden
KvK-nummer: 40.46.44.34

Van de voorzitter, hoe kan ik dit voorwoord anders beginnen dan u allen een goed 2016 te wensen? Samen met u zetten de activiteitencommissie, de boekentafel en de redactie van Heemtijdinghen, en uiteraard het bestuur, zich in om er een mooi verenigingsjaar van te maken. Als ik kijk naar de verschillende plannen die er liggen of waaraan wordt gewerkt, dan staan alle seinen op groen! De

eerstvolgende lezing is op 14 januari a.s. en ik kan u, uit eigen ervaring, absoluut aanraden om de prachtige expositie van Constantijn de Grote te bezoeken, in de Nieuwe Kerk in Amsterdam. Ik was getroffen door de veelzijdigheid van kunstvoorwerpen die tentoongesteld staan. Het verhaal van Constantijn kende ik al wel, maar om een en ander geïllustreerd te zien met prachtige reliëfs, gebruiksvoorwerpen, schilderijen en ... mooie verhalen via de audio-guide, dat was een prettige verrassing. Ik hoor de 14^e graag wat u er van vond!

In een andere hoedanigheid, als voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Weer en Sterrenkunde, welke jaarlijks de dr. J. van der Biltprijs uitreikt, mocht ik afgelopen najaar een oeuverprijs uitreiken aan Jan Buisman. De meesten van u zullen hem niet kennen. Hij is historisch meteoroloog en is na zijn pensioen (!) begonnen met een van jaar-tot-jaar beschrijving van "1000 jaar weer in de Lage Landen". Hij lardeert dat met talloze korte artikelen over historische gebeurtenissen en laat daarin zien hoe weersomstandigheden de loop van de geschiedenis soms fors beïnvloeden. Ook de plaatsen in het SHHV-gebied komen regelmatig aan bod. Dan gaat het over oorlogshandelingen, overstromingen, afdammingen, maar ook over massale epidemieën, of saillante gebeurtenissen rond gezagsdragers of ambtsdragers in de kerk. De artikelen lezen zoals de auteur is: krachtig, vitaal en een passie voor een hard vak als meteorologie in combinatie met een passie voor historie. Hij is inmiddels de 90 gepasseerd en werkt aan deel zeven van zijn reeks. Een deel telt al gauw 500 bladzijden. Wat een prestatie en ... wat een inspiratie ... voor mij en wellicht voor u!

Graag tot spoedig en met hartelijke groeten,

Niek de Kort

Contributie 2015

Het nieuwe contributiejaar is begonnen. Voor leden geldt evenals in 2015 een contributie van € 25,00 per jaar; partnerleden en junior-leden betalen € 10,00 per jaar. De contributie (en een vrijwillige extra bijdrage, die wij zeer op prijs stellen) kan worden overgemaakt worden op onze bankrekening: **NL05 INGB 0000 330797** t.n.v. Sticht's-Hollandse Historische Vereniging te Woerden.

Vermeld uw lidnummer (dat vindt u op uw lidmaatschapskaartje en op de envelop met Heemtijdinghen) en geef de naam van de vereniging nauwkeurig aan, zoals hierboven. In februari worden facturen verzonden aan leden die dan nog niet betaald hebben.

NIEUWSBRIEF

Januari 2016

Ontvangt u de Nieuwsbrief per post?

Het bestuur verzoekt de leden die de Nieuwsbrief per post ontvangen, maar ook over een e-mailadres beschikken, dit aan ons door te geven zodat we u voortaan via de email kunnen berichten. Dit bespaart ons print- en verzendkosten en geeft u de mogelijkheid om in de NB vermelde links naar andere websites aan te klikken. Bovendien kunnen we ook andere informatie over SHHV direct naar u toesturen.

Programma van activiteiten

Donderdag 14 januari

“Waarheid en fictie rondom de Romeinse keizer Constantijn de Grote”

De Dam (toegang gratis)

20.00-22.00

Lezing door de heer Prof. dr. A. Orbán

Constantijn de Grote is de Romeinse keizer die de geschiedenis in is gegaan als de eerste Christelijke keizer. Dit gebeurde nadat hij in 313, samen met Licinius (de keizer van het West-Romeinse rijk) het beroemde Edict van Milaan had uitgevaardigd, waarbij er formeel een einde kwam aan de Christenvervolgingen, en de Romeinse burgers voortaan vrij waren om zelf hun religie te kiezen en die zonder belemmering te kunnen belijden.

In het jaar daarvoor had de beroemde slag plaats gevonden bij de Milvische brug, waarin Constantijn zijn tegenstander Maxentius had verslagen en waarbij hij, voorafgaand aan die veldslag, een visioen had gehad. In dat visioen was hem het Christelijke Kruis getoond, dat hem naar de overwinning zou leiden en wat bekend zou worden als de 'droom van Constantijn'. Althans, zo heeft de kerkhistoricus en bisschop Eusebius van Caesarea dat opgetekend in het leven dat hij over Constantijn schreef. Kort voor zijn dood, in 337 na Christus, liet Constantijn zich door een andere bisschop Eusebius in Nicomedia dopen, die toen de hoofdstad was van het Oost-Romeinse of Byzantijnse rijk.

De tweede hoofdstad van het Oost-Romeinse rijk, was het naar Constantijn genoemde Constantinopel (nu Istanbul), dat door hem op 1 mei 330 officieel was ingewijd. Hij liet er vele bouwwerken neerzetten, zoals een nieuw forum, een hippodroom, een porfierzuil met een groot beeld van Sol er bovenop, en Christelijke kerken zoals de Hagia Irene.

In de Orthodoxe kerk, die zijn wortels heeft in het Byzantijnse rijk, wordt Constantijn, samen met zijn moeder Helena, nog steeds als een heilige vereerd.

In zijn lezing zal Professor Orbán ingaan op het wel en wee van het leven van deze keizer en dat van zijn voorgangers, zijn familieleden en zijn werken. Het is een leven dat zich laat vertellen als een modern detectiveverhaal, waarbij de zin en onzin van verschillende verhalen rond Constantijn aan de orde komen. Want was hij niet, net als de meeste Romeinse keizers, veeleer een opportunistische militair en politicus die meedogenloos zijn tegenstanders, waaronder ook zijn eigen

NIEUWSBRIEF

Januari 2016

familieleden, uit de weg ruimde om zijn doel te bereiken, namelijk de alleenheerschappij over het hele Romeinse rijk?

Om dit duidelijk te maken zal hij de politieke situatie in het Romeinse Rijk schetsen in de twee laatste decennia van de derde eeuw, nadat Diocletianus in 284 door het leger tot keizer werd gekozen. Het was deze Diocletianus, de meest bloedige Christenvervolger, die het immense Romeinse rijk ongeschikt achtte om door één bestuurder te worden geregeerd, en daarom een opsplitsing bewerkstelligde in een Oost-Romeins en een West-Romeins rijk.

Momenteel is in de Nieuwe Kerk in Amsterdam de tentoonstelling te zien 'De droom van Constantijn' (tot en met 7 februari 2016), met als grote publiekstrekker een afbeelding op ware grootte van het twaalf meter hoge beeld dat Constantijn van zichzelf liet plaatsen in Rome, en een bijna drie meter hoge marmeren kopie van alleen zijn hoofd.

Professor dr. Árpád P. Orbán (geboren in 1944 te Csucs, Hongarije, nu Roemenië) kwam eind 1956 naar Nederland, studeerde klassieke talen aan de universiteit van Nijmegen (1963-1968), promoveerde in 1970 bij Prof. dr. Christine Mohrmann in Nijmegen op het proefschrift *Les dénominations du monde chez les premiers auteurs chrétiens*. In 1980 werd hij aan de universiteit van Utrecht benoemd tot hoogleraar Middeleeuws en vulgair Latijn (later: Middeleeuws en Humanistisch Latijn). Vanaf 1992 was hij tevens verbonden aan de universiteit van Nijmegen als hoogleraar in het Oudchristelijk Grieks en Latijn, Middeleeuws en vulgair Latijn. In 2009 ging hij met emeritaat.

Maandag 15 februari

Lezing over het veelgeprezen boek

"Aan de rand van de Wereld, oftewel hoe de Noordzee ons vormde"

in Het Kasteel, Ridderzaal van 20.00-22.00 uur

door Mevrouw Mr. Drs. Ina Bertsch

In het begin van onze jaartelling werden de Noordelijke zeeën volgens vele -vaak mediterrane - schrijvers "de zee van de eeuwigdurende duisternis" genoemd of een oord waar afschrikwekkende monsters zoals de Leviathan huisden. De bekende Romeinse historicus Plinius de Oudere (circa 23-79 na Chr.) schreef in zijn beroemde *De Naturalis Historia* over het moerassige gebied ter hoogte van de huidige grens tussen België en Nederland dat het niet de moeite loonde om het te veroveren. In oudere historische boeken wordt benadrukt dat na het vertrek van de Romeinen het toch al armzalige gebied rond de zeeën van Noord Europa helemaal in duisternis en verwording werd gedompeld.

Het boek *Aan de rand van de wereld* van de Britse historicus Michael Pye laat een andere wereld zien: die van de handelsroutes en kustgebieden van het Noorden, waarlangs langzamerhand de eerste grote stappen werden gezet richting ons monetaire systeem, een rechtvaardige justitie, de moderne wetenschap en een opener visie op liefde en seks. Door overzees contact konden deze ideeën zich verspreiden en kreeg de Noord-Europese identiteit definitief vorm.

In deze lezing wordt de redentie van Pye aan de hand van de vele verhalen en illustraties gevolgd.

De lezing wordt gegeven door **Mevrouw Mr. Drs. Ina Bertsch**, afgestudeerd als historica, met als specialisme Middeleeuwse geschiedenis en cultuur.

NIEUWSBRIEF

Januari 2016

Overige zaken

Historisch boekje over Kapel Weddesteyn in Woerden

Ter gelegenheid van de officiële heropening, na een grondige restauratie van de Kapel Weddesteyn in Woerden, aan de Utrechtsestraatweg nr. 50 is een boekje uitgegeven over bijna 100 jaar religieuze zorg in en rond de kapel. De uitgave geschreven door Letty Vianen-Everwijn, beschrijft in woord en beeld het eerste ziekenhuis dat op die locatie in 1923 werd geopend en de zorginstellingen Ope Dei, Hofpoort en Weddesteyn. Naast de verwickelingen in de geestelijke verzorging in die zorginstellingen komen ook kapelgangers aan het woord over de betekenis van de kapel. De kapel, gebouwd in de Bossche stijl dateert uit 1959 en wordt beschouwd als een waardevol kerkelijk erfgoed uit de naoorlogse wederopbouw periode. Het boekje draagt de titel: "Een plek waar HIJ wonen kan", bijna 100 jaar religieuze zorg in en rond de kapel Weddesteyn en is verkrijgbaar via vianen@planet.nl

Projectgroep Harmelen

Er hebben zich de laatste tijd wat wijzigingen voorgedaan bij de Projectgroep Harmelen van de SHHV en bestaat momenteel uit:

- Voorzitter: vacant
- Secretariaat: mw. T. van Wijngaarden
Dorpsstraat 229, 3481 EG Harmelen
tel.: 0348-441956
e-mail: teunyvanwijngaarden@hetnet.nl
- Penningmeester: Ane van Ekeren
- Leden: Piet Baas, Jos Bik, Gerrit Boes, Hans Looman, Ad van Rooijen, Pier Sinia, Jacques Sisterman, Hans van der Spiegel